

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเกือบทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยนับวันยิ่งทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น กล่าวคือทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมหมดสิ้นเสื่อมโทรมลงไปอย่างรวดเร็ว แล้วเริ่มมีผลกระทบต่อมนุษย์ ปัญหาดังกล่าวเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากต่อกรแก้ไข ทั้งนี้ด้วยเหตุที่ว่ามนุษย์เรานำเรียนรู้แต่เพียงวิธีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากกว่าที่จะเรียนรู้ถึงการพิทักษ์รักษา ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดการเอาใจใส่ ขาดความร่วมมือกันในการรักษาทำนุบำรุง ขาดความตระหนักในหน้าที่ที่จะปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คงไว้เพื่อสืบต่อไปถึงชนรุ่นหลัง

ในอดีตนั้นประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์เป็นอู่ข้าวอู่น้ำ แต่เมื่อประชากรมากขึ้น ประกอบกับการพัฒนาประเทศที่ผ่านมา ได้นำเอาทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ในการผลิตเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับประชาชาติและยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของประชาชน โดยขาดการบริหารจัดการที่เหมาะสม ถึงแม้แนวทางการพัฒนาดังกล่าวทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศขยายตัวอย่างรวดเร็ว แต่การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่จำกัด ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติที่เคยอุดมสมบูรณ์ร่อยหรอและเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็วเช่นกัน ส่งผลต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สร้างปัญหาความขัดแย้งในสังคม อันเกิดจากการแบ่งใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งเกิดปัญหาภัยธรรมชาติที่รุนแรงติดตามมา และในขณะเดียวกันการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและชุมชนเมืองโดยปราศจากการดูแลรักษาภาวะแวดล้อมเท่าที่ควร ก่อให้เกิดปัญหามลพิษต่าง ๆ ซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดต่อกันและชุมชน

(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2539 : 1)

รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยได้พยายามอย่างยิ่ง ที่จะแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนส่วนใหญ่ในชนบท มีการระดมความรู้ความสามารถจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหาคความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 โดยกำหนดให้ประเทศจำเป็นต้องเร่งฟื้นฟูพร้อมทั้งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและป้องกันสภาวะแวดล้อมในชนบทและในเมือง ด้วยการสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการมากขึ้น ควบคู่ไปกับการนำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการควบคุมดูแลการใช้และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสร้างเสริมวินัยและประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการผลิตให้เกิดขึ้นไปอย่างประหยัด ได้ประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสูงสุดและมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ตลอดจนเพิ่มบทบาทของประเทศไทยในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก (ชาชีวิวัฒน์ ศรีแก้ว, 2541 : 119)

รัฐบาลชุดปัจจุบันซึ่งมี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยแถลงนโยบายต่อรัฐสภา ในวันจันทร์ที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ว่า ในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐบาลมีนโยบายในการฟื้นฟูสภาพและคุณภาพการป้องกันเสื่อมโทรมหรือการสูญสิ้นไป และการนำกลับมาใช้ใหม่ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เอื้อต่อการดำรงชีวิตเกิดความสมดุลในการพัฒนาและเป็นรากฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญในด้านการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยให้ยึดหลักธรรมาภิบาล ให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมกำกับดูแลภาวะที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย และคุณภาพชีวิตของประชาชน กำหนดมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับระดับของการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์ เศรษฐกิจ และสังคม ควบคู่ไปกับมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ และสร้างมาตรการในการควบคุมการนำเข้าสารเคมี สารพิษ และวัตถุอันตรายโดยยึดถือมาตรฐานสากลของประเทศที่พัฒนาแล้ว (คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี, 2544 : ไม่มีเลขหน้า ; อ้างถึงใน ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย, 2544 : 51) ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 9 ที่ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม มุ่งเน้นประสิทธิภาพการกำกับควบคุมที่มีประสิทธิผล มีความโปร่งใส สุจริต ตลอดจนมีการศึกษาวิจัยที่สามารถนำผลไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544 : 62)

การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 จะไม่ประสบผลบรรลุเป้าหมายได้เลย ถ้าขาดการริเริ่มใช้มาตรการทางสังคม ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน (ปณิธาน ยามวินิจ, 2544 : 5) ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นน่าจะมีบทบาทสำคัญยิ่งในเรื่องนี้ ดังนั้น เพื่อเป็นการกระจายอำนาจให้แก่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแก้ไข

ปัญหาท้องถิ่นของคน และเปิดโอกาสให้องค์กรท้องถิ่นได้มีบทบาทในการบริหารจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น รัฐบาลจึงเสนอร่างพระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้เกิดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ นับว่าเป็นการกระจายอำนาจครั้งใหญ่ ที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งรูปแบบและ โครงสร้างขององค์การบริหาร ส่วนตำบลที่เป็นนิติบุคคล ได้ให้โอกาสแก่ประชาชนในท้องถิ่นที่ได้รับกรเลือกตั้งเข้ามามีบทบาทเป็น ฝ่ายบริหาร และควบคุมการปฏิบัติงานในสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จึงถือได้ว่าองค์การบริหาร ส่วนตำบลซึ่งเป็นองค์กรพื้นฐานระดับท้องถิ่นที่เล็กที่สุด เป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนา การเมือง การปกครองเป็นสถานที่ฝึกฝนระบบประชาธิปไตยของประชาชน และอยู่ใกล้ชิดกับทรัพยากร ธรรมชาติมากที่สุด องค์การบริหารส่วนตำบล จึงรู้ถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริง ตลอดจนแนว ทางแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่นมากที่สุด เพราะเท่าที่ผ่านมายังการบริหารส่วนตำบลจะพบ ปัญหามากมาย คั้งที่ สมพันธ์ เตชะอธิก และคณะ (2543 : 93-94) กล่าวว่า ในระดับตำบลปัญหา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความรุนแรงไม่เท่ากัน บางตำบลมีปัญหามาก บางตำบลมีปัญหา น้อย แต่ปัญหาที่เหมือน ๆ กันคือ แทบทุกตำบลไม่มีแผนป้องกัน ดังนั้น บทบาทของสมาชิกองค์การ บริหารส่วนตำบลจะเป็นพลังสำคัญสำหรับประเทศไทย ที่จะเป็นผู้อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อลดปัญหา ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม และความร่อยหรอของทรัพยากรธรรมชาติ แต่ละพื้นที่ของจังหวัด บุรีรัมย์ก็มีแผนการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เช่น เขตเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ มีโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและจัดการทรัพยากรธรรมชาติจำนวน 30 โครงการ เช่น โครงการปรับปรุง สถานที่กำจัดขยะมูลฝอย โครงการประชาสัมพันธ์ด้านความสะอาดและส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม โครงการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น และให้วงเงินงบประมาณในการบริหารถึง ร้อยละ 42.09 (เทศบาลเมืองบุรีรัมย์, 2545 : 109) และแผนพัฒนาตำบล ยังได้กำหนดแผนงานพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลในเรื่องการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ด้วยคือ สร้างความ ตระหนักในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การบำบัดและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ เช่น อนุรักษ์แหล่งน้ำ ป่าไม้ คุณภาพดิน เป็นต้น (องค์การบริหารส่วนตำบลชุมแสง, 2545 : ไม่มีเลขหน้า) จึงนับว่า แทบทุกพื้นที่ให้ความสำคัญในเรื่องสิ่งแวดล้อมไม่น้อยไปกว่าเรื่องอื่น ๆ เลย

การให้ความสำคัญและสนใจต่อสิ่งแวดล้อมนั้น เป็นสิ่งที่ดีเพราะสิ่งแวดล้อมกับมนุษย์มีความสัมพันธ์กันมานานและมีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น และต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันแยก ออกจากกันไม่ได้ เมื่อวันเวลาเปลี่ยนไป สังคมเปลี่ยนไป สิ่งแวดล้อมถูกทำลายจนเกิดผลกระทบและ เกิดปรากฏการณ์อันไม่พึงประสงค์ การเกิดผลกระทบสิ่งแวดล้อมนั้นมีสาเหตุหลักสองประการคือ

มนุษย์เป็นตัวแปรที่หนึ่ง และภัยธรรมชาติเป็นตัวแปรที่สอง มนุษย์ซึ่งเป็นตัวแปรที่หนึ่งมีความสำคัญมาก เนื่องจากมนุษย์มีความต้องการปัจจัยสี่ และความต้องการปัจจัยสี่นี้เองที่เป็นตัวผลักดันให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นมากมายเช่น การเกษตรกรรมหรือการอุตสาหกรรมต่าง ๆ และกิจกรรมเหล่านี้ก็มีส่วนในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งยังมีส่วนในการปล่อยของเสียออกมาจนเกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ประจวบ อนุแก้ว, 2543 : 39)

ปัจจุบันความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ที่จัดได้ว่าเป็นปัญหาที่สำคัญมาก คือการบุกรุกทำลายป่า แหล่งน้ำเสื่อมสภาพ ที่ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ (องค์การบริหารส่วนตำบลชุมแสง, 2545 : ไม่มีเลขหน้า) และมลภาวะทางสิ่งแวดล้อมคือ น้ำเสียอากาศเสียที่เกิดจากฝุ่นละออง ขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และสารพิษที่เริ่มทวีความรุนแรงขึ้นทุกขณะ ในจังหวัดบุรีรัมย์ก็เช่นเดียวกัน ป่าไม้ที่เคยอุดมสมบูรณ์ปัจจุบันกลายเป็นป่าโปร่งเกือบทั้งหมดเนื่องจากการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ โดยเฉพาะเขตอำเภอนางรอง อำเภอประโคน อำเภอน้ำแกว อำเภอลำทะเมนชัย อำเภอโนนดินแดง และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์มีเนื้อที่ป่าไม้ประมาณ 3.18 ล้านไร่ เป็นป่าเสื่อมโทรมถึง 1,415,069 ไร่ (สำนักงานป่าไม้จังหวัดบุรีรัมย์ ปี พ.ศ. 2544) ปัญหาที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เองส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นอันมาก ซึ่งมีสาเหตุมาจากการกระทำของคน ในชุมชนเป็นส่วนใหญ่ ฉะนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะที่เป็นองค์กรที่มีพื้นที่ ครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศจึงต้องให้ความสำคัญต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง (พันธุชัย วัฒนชัย, 2541 : 2) เพราะปัญหาดังกล่าวทำลายองค์ประกอบของธรรมชาติและระบบนิเวศให้ขาดความสมบูรณ์ลงไป การที่สิ่งแวดล้อมเสื่อมสภาพลงไปอย่างมาก มีผลต่อการประกอบอาชีพและการสร้างรายได้ของชาวชนบท ซึ่งต้องพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้คนเหล่านี้ประสบปัญหาความยากจน สุขภาพไม่ดี และขาดการศึกษาอันเนื่องมาจากปัจจัยเหล่านี้ ส่งผลให้เกิดการอพยพแรงงานสู่เมืองใหญ่ ครอบครัวแตกแยก และชุมชนล่มสลาย

จากปัญหาที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์ถึงความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ต่อบทบาทการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมว่ามีความคิดเห็นต่อบทบาทการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างไร เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดจึงน่าจะมีบทบาทหลักในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น โดยการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อบทบาทการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อบทบาทการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ระดับการศึกษา และอายุ

สมมติฐานของการวิจัย

1. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แตกต่างกัน
2. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แตกต่างกัน
3. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับบทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. ใช้เป็นแนวทางในการวางแผน กำหนดนโยบายตลอดจนพัฒนาปรับปรุง องค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542
4. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปใช้ประโยชน์สำหรับบุคคลหรือหน่วยงานที่สนใจศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อบทบาท การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีขอบเขตของการศึกษาค้างนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาบทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- 1.1 ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน
- 1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 1.3 ด้านการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ
- 1.4 ด้านการจัดกิจกรรมรณรงค์รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 184 แห่ง จำนวนทั้งสิ้น 4,498 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 99.5 % และระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 367 คน แล้วทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) สุ่มอำเภอ / กิ่งอำเภอ จากจำนวน 23 อำเภอ ในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยสุ่มมา 1 ใน 4 จะได้จำนวนอำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 6 อำเภอ ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) หลังจากนั้นทำการสุ่มตำบลในแต่ละอำเภอ / กิ่งอำเภอมารวม 1 ใน 4 จะได้จำนวนตำบล 16 ตำบล แล้วทำการสุ่มสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง (Stratified Random Sampling) คือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ตามสัดส่วน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ

3.1.1 สถานภาพตำแหน่ง

3.1.1.1 คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

3.1.1.2 สภาองค์การบริหารส่วนตำบล

3.1.3 ระดับการศึกษา

3.1.3.1 ประถมศึกษา

3.1.3.2 มัธยมศึกษา

3.1.3.3 อนุปริญญา

3.1.3.4 ปริญญาตรี / สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.2 อายุ

3.1.2.1 30 ปีลงมา

3.1.2.2 31-40 ปี

3.1.2.3 41-50 ปี

3.1.2.4 51 ปีขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อบทบาทการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ ด้านการจัดกิจกรรมรณรงค์รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่เป็นจริงของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตน ตามที่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลรับรู้ จำนวนเป็น 4 ด้าน คือ ด้านกำหนดนโยบายและการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ และด้านการจัดกิจกรรมรณรงค์รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 184 แห่ง ที่ได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542

3. การบริหารจัดการ หมายถึง การกระทำหรือดำเนินงานใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การกระทำหรือดำเนินงานดังกล่าวนี้ครอบคลุมไปถึง การกำหนดนโยบายและการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ การจัดกิจกรรมรณรงค์รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.1 การกำหนดนโยบายและการวางแผน หมายถึง การกำหนดแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อยังได้ดำเนินกิจกรรมตามแผนงานที่กำหนดไว้

3.2 การมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การกระทำกิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่นการปลูกต้นไม้ในที่สาธารณะ

3.3 การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ หมายถึง การให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่คนในชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การฝึกอบรม

3.4 การจัดกิจกรรมรณรงค์รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การร่วมกันหาวิธีจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการรณรงค์ให้คนในชุมชนมีความตระหนักและร่วมดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4. ความคิดเห็น หมายถึง ทำที่ความรู้สึกที่มีต่อบุคคลหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด อันเป็นผลที่เกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ซึ่งมีทั้งในลักษณะการส่งเสริม คือสนใจ พอใจ นิยมชมชอบ สนับสนุน และปฏิบัติด้วยความเต็มใจ และลักษณะต่อต้านคือขัดแย้ง เบื่อหน่าย ไม่สนใจไม่ร่วมมือหรือไม่ปฏิบัติ

5. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึงสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งในส่วนที่เป็นคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 184 แห่ง

6. คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง ประธานกรรมการและกรรมการบริหาร ซึ่งเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และได้รับการแต่งตั้งจากนายอำเภอ

7. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในหมู่บ้านๆ ละ 2 คน

8. ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และมนุษย์นำมาใช้ประโยชน์เพื่อการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น เช่น ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ทรัพยากรอากาศ

9. สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ซึ่งเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติและสิ่งที่ยมนุษย์ได้จัดทำขึ้น อันได้แก่ ดิน น้ำ ขยะมูลฝอย เส้นทางการคมนาคม และอื่น ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีบทบาทในการบริหารจัดการ

10. สถานภาพตำแหน่ง หมายถึง ตำแหน่งของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

11. ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

- 11.1 ประถมศึกษา
- 11.2 มัธยมศึกษา
- 11.3 อนุปริญญา
- 11.4 ปริญญาตรี / สูงกว่าปริญญาตรี

12. อายุ หมายถึง อายุของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

- 12.1 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุ 30 ปีลงมา
- 12.2 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุ 31-40 ปี
- 12.3 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุ 41-50 ปี
- 12.4 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป